

Erhvervsuddannelse i Danmark

Kort beskrivelse

Erhvervsuddannelse i Danmark

Kort beskrivelse

Citer denne publikation som:

Erhvervsuddannelse i Danmark: kort beskrivelse. Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, <http://data.europa.eu/doi/10.2801/5788718>

Der findes en lang række yderligere oplysninger om Den Europæiske Union på internettet. Den kan tilgås via Europa-serveren (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2026

© Cedefop, 2026

Medmindre andet er angivet, er videreanvendelse af dette dokument tilladt i henhold til en [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) licens. Det betyder, at genanvendelse er tilladt, forudsat at der gives passende henvisninger, og at eventuelle ændringer angives. Ved enhver brug eller gengivelse af fotos eller andet materiale, der ikke ejes af Cedefop, skal der indhentes tilladelse direkte fra indehaverne af ophavsrettighederne.

[PDF](#)

ISBN 978-92-896-3904-0

doi: 10.2801/5788718

TI-01-25-092-DA-N

Det **Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse** (Cedefop) er EU's agentur for erhvervsuddannelse, færdigheder og kvalifikationer. Vi leverer oplysninger, forskning, analyser og dokumentation om erhvervsuddannelse, færdigheder og kvalifikationer med henblik på politikudformning i EU's medlemsstater. Cedefop blev oprindeligt oprettet i 1975 ved Rådets forordning (EØF) nr. 337/75. Denne afgørelse blev ophævet i 2019 ved forordning (EU) 2019/128 om oprettelse af Cedefop som et EU-agentur med et fornyet mandat.

Europa 123, Thessaloniki (Pylaia), Grækenland
Postadresse: Cedefop servicepost, 570 01 Thermi, Grækenland
Tlf. +30 2310490111, Fax +30 2310490020
E-mail: info@cedefop.europa.eu
www.cedefop.europa.eu

Jürgen Siebel, *administrerende direktør*
Tony Donohoe, *formand for bestyrelsen*

Forord

Erhvervsuddannelse i Danmark er kendetegnet ved sin fleksible, vekslende, arbejdspladsbaserede og inkluderende karakter. Systemet består af et ordinært system for unge (under 25 år) og et voksenuddannelsessystem (25+), der tilbyder kvalifikationer svarende til det ordinære system. Det danske erhvervsuddannelsessystem er dybt forankret i en stærk tradition for dialog og samarbejde mellem skoler, erhvervsliv og offentlige myndigheder. Vekslen mellem undervisning på skole og oplæring på en arbejdsplads er det primære kendetegn for de fleste erhvervsuddannelser. Det danske erhvervsuddannelsessystem er delvist offentligt finansieret, og delvist finansieret af bidrag fra arbejdsgivere, offentlige som private, i form af Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag. Ud over faglige færdigheder lægger de danske erhvervsuddannelsesprogrammer vægt på at fremme medborgerkompetencer og demokratiske værdier, tilskynde eleverne til at udvikle kritisk tænkning, samarbejde og socialt ansvar gennem samfundsrelevante fag og engagement i erhvervsskolernes daglige drift, hvor eleverne er medlemmer af bestyrelsen og har stemmeret.

Da Danmark overtog formandskabet for Rådet for den Europæiske Union, blev det prioriteret at sætte fokus på erhvervsuddannelsernes attraktivitet for både unge og voksne, øge elevernes internationale mobilitet og styrke læring og trivsel i den digitale tidsalder. Dette supplerer den løbende ajourføring af uddannelserne med henblik på at afspejle den teknologiske og samfundsmæssige udvikling, fremme international mobilitet og fremhæve de stærke beskæftigelsesresultater og videreuddannelsesmuligheder, der løbende har været i fokus i Danmark. Karrierevejledning og opsøgende aktiviteter spiller en vigtig rolle med hensyn til at vise de forskellige muligheder, som en erhvervsuddannelse tilbyder for personlig og faglig vækst. I Danmark er det desuden et ønske at forberede erhvervsuddannelserne på den digitale tidsalder og den grønne omstilling ved at rette fokus mod disse områder ifm. reform af læseplaner, foregribelse af færdigheder og opkvalificering af erhvervsskolelærere.

Det danske erhvervsuddannelsessystem kan bidrage med værdifulde indsigter til andre europæiske lande, der ønsker at styrke deres erhvervsuddannelsessystemet. Den stærke integration af arbejdspladsbaseret oplæring i erhvervsuddannelserne udgør en robust model der understøtter, at uddannelserne matcher arbejdsmarkedets behov. Den partsbaserede tilgang til fastlæggelse af de kompetencer, erhvervsuddannelserne sigter mod, involverer arbejdsmarkedsrepræsentanter via et fagligt udvalg for hver uddannelse. Dette understøtter relevans og kvalitet. Danmarks brug af omfattende værktøjer og metoder til at skabe viden om fremtidige kvalifikationsbehov er også bemærkelsesværdig. Desuden udgør den vægt, der lægges på at fremme medborgerkompetencer og demokratisk engagement inden for erhvervsuddannelserne, en holistisk tilgang til elevernes udvikling, der rækker ud over de strengt faglige færdigheder. I den forbindelse viser udviklingen og prioriteterne inden for dansk erhvervsuddannelse en stærk kobling til den europæiske dagsorden for kompetenceudvikling. Ved fortsat at investere i attraktive og socialt relevante erhvervsuddannelser af høj kvalitet bidrager Danmark til at styrke Europas færdighedsgrundlag og til at skabe en mere demokratisk, modstandsdygtig og fremgangsrig fremtid for alle.

Denne publikation ⁽¹⁾, der er udarbejdet i tæt samarbejde med Københavns Professionshøjskole (Danmarks ReferNet-partner), har til formål at give de europæiske læsere et klart og kortfattet overblik over Danmarks erhvervsuddannelsessystem, dets særlige kendetegn og dets strategiske

⁽¹⁾ Ud over denne korte beskrivelse offentliggøres der også en folder med titlen Spotlight on VET og en animeret video med det nationale erhvervsuddannelsessystem for hvert land, der har formandskabet for Rådet for Den Europæiske Union.

udvikling. Vi håber, at det fremmer gensidig læring, internationalt samarbejde og politisk innovation inden for erhvervsuddannelse i hele EU.

Jürgen Siebel

Administrerende direktør og fungerende afdelingschef for erhvervsuddannelse og kvalifikationer

Anerkendelser

Denne publikation er udarbejdet af Cedefop, afdelingen for erhvervsuddannelse og kvalifikationer, under tilsyn af Jürgen Siebel. [Nikolaos Georgiadis](#), ekspert i Cedefop, har været ansvarlig for publiceringen

Cedefop vil gerne takke Pernille Hjermov, Ole Dibbern Andersen og Thilde Juul-Wiese fra Københavns Professionshøjskole for deres værdifulde bidrag til denne publikation.

Publikationen er fagfællebedømt af [Dmitrijs Kulss](#), ekspert i Cedefop.

Indhold

Forord	4
Anerkendelser	6
Danmark	9
KAPITEL 1. Erhvervsuddannelse	12
1.1. Oversigt over uddannelsessystemet.....	14
1.2. Statsreguleret erhvervsuddannelse	16
1.2.1. Erhvervsuddannelsernes struktur.....	16
1.2.2. Erhvervsuddannelse for unge (under 25 år).....	19
1.2.3. Erhvervsuddannelse for voksne (over 25 år)	19
1.2.4. Videregående erhvervsuddannelse for unge.....	19
1.2.5. Videregående erhvervsuddannelse for voksne	20
1.2.6. Andre erhvervsrettede uddannelser	21
1.2.7. Arbejdspladsbaseret oplæring.....	21
1.2.8. Adgangskrav.....	22
1.3. Styring af erhvervsuddannelserne	23
1.3.1. Udbydere af erhvervsuddannelser	23
1.3.2. Lovgivningsmæssige rammer for erhvervsuddannelse	24
1.4. Finansiering af erhvervsuddannelserne.....	24
1.5. Erhvervsskolelærere	26
1.5.1. Typer af erhvervsskolelærere	26
1.5.2. Fortsat faglig udvikling af lærere	26
KAPITEL 2. Udformning af erhvervsuddannelseskvalifikationer	28
2.1. Fremskrivning af kompetencebehov	29
2.1.1. Inddragelse af interessenter	29
2.1.2. Metoder og værktøjer	29
2.2. Udformning af kvalifikationer	30
2.3. Anerkendelse af tidligere læring	30
2.3.1. Kompetencevurdering af unge	30
2.3.2. Kompetencevurdering for voksne.....	30
2.4. Kvalitetssikring.....	31
KAPITEL 3. Fremme af deltagelse i erhvervsuddannelser.....	32
3.1. Incitamenter for elever	33
3.1.1. Løn til lærlinge/elever	33
3.1.2. Lån og tilskud	33
3.2. Incitamenter for oplæringsvirksomheder	33
3.2.1. Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB).....	33
3.2.2. Bøder til og incitamenter for virksomheder	34
3.2.3. Lønkompressionsordning	34
3.3. Vejledning og rådgivning.....	34
3.4. Udfordringer og udviklingsmuligheder	35
Forkortelser	37
Referencer.....	38
Andre informationskilder.....	39
Websider og databaser	39

Figurer

1. Erhvervsuddannelse i det danske uddannelsessystem	13
2. Ordinær uddannelse og voksenuddannelse.....	14
3. Opbygningen af erhvervsuddannelserne i Danmark	18
4. Karakterskala i det danske uddannelsessystem	22
5. Taxametersystemet	25

Danmark

© Børne- og Undervisningsministeriet

Generelle oplysninger

Areal	42 925 km ²
Hovedstad	København
Offentlig forvaltning og service	Konstitutionelt monarki med et parlamentarisk system Statsministeren er regeringschef, og monarken er statsoverhoved (repræsentative og ceremonielle opgaver)
Lovgiver	Folketinget
Bruttonationalprodukt (BNP) pr. Indbyggertal	493 970 EUR (2022)

Eksterne faktorer, der påvirker erhvervsuddannelserne

Demografi og indvandring

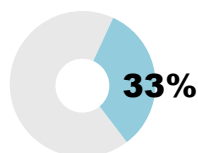
(Uændrede statistiske data blev tilgået den 31/03/2025)

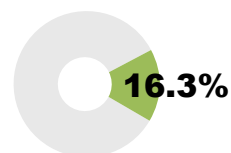
Befolkning
5 992 734

i 2025
(+2,7% siden 2019)

Stigning i indvandring;
1,9% af befolkningen siden 2022

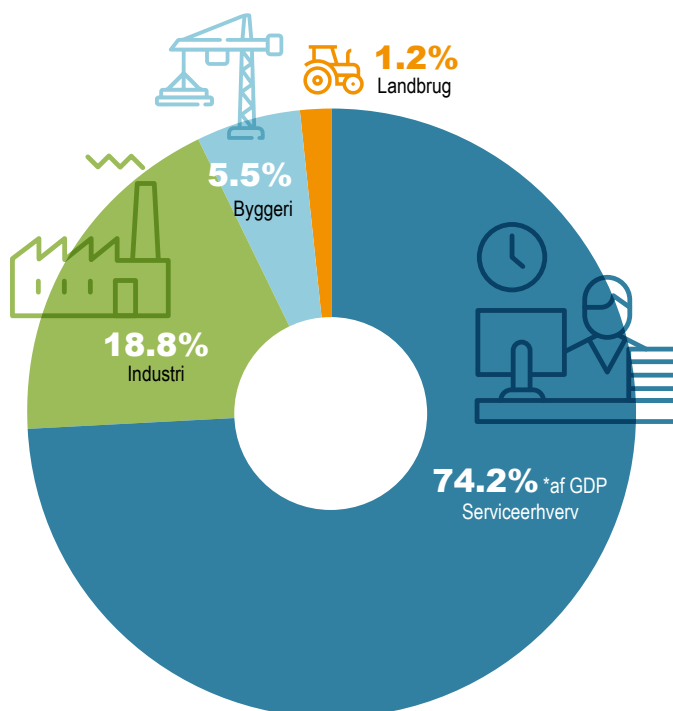
Ældreforsørgerkvote
(forventet 51,3% i 2070) ⁽²⁾

**Indvandrere
og efterkommere**
(2025)

Økonomi og beskæftigelse

Centrale økonomiske sektorer

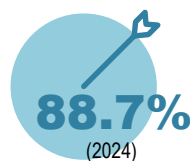
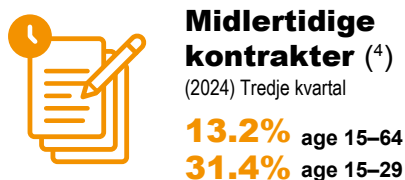
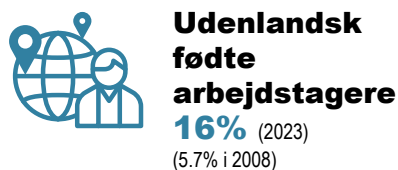
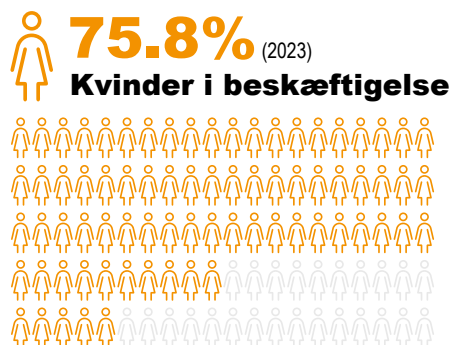

Arbejdsmarkedet

Stærkt reguleret (kun ufaglærte job er tilgængelige uden eksamensbevis). Detaljerede bestemmelser om arbejdsformidling, herunder vejledning om jobsøgning, uddannelsesmuligheder og økonomisk støtte til jobsøgende

⁽²⁾ Ældreforsørgerkvoten viser, hvor mange personer på 65 år og derover der er pr. 100 personer i den erhvervsaktive alder. Hvis kvoten er 34 %, er der cirka 34 ældre personer pr. 100 personer i den erhvervsaktive alder.

Nationalt mål

Beskæftigelsesgrad for nyuddannede fra erhvervsuddannelserne
(nationalt mål for 2030: 80%)

Arbejdskraftmangel

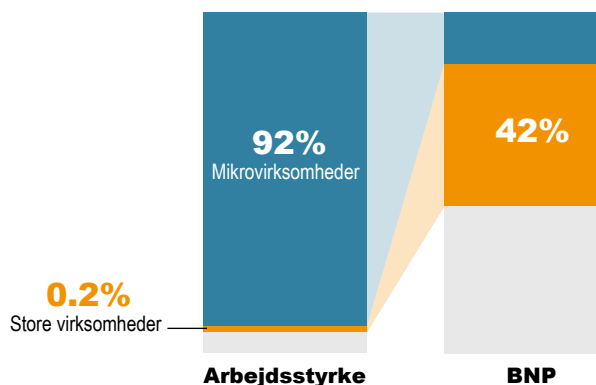
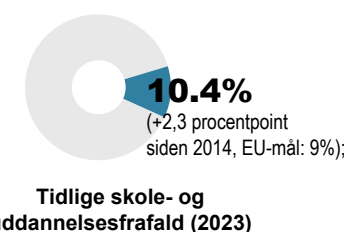
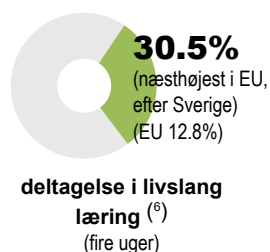
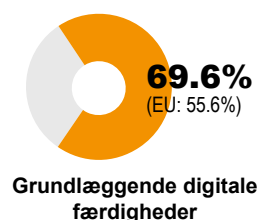
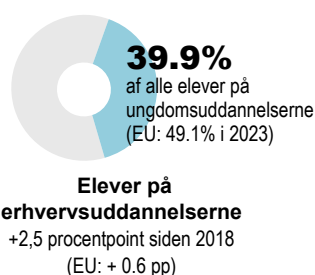
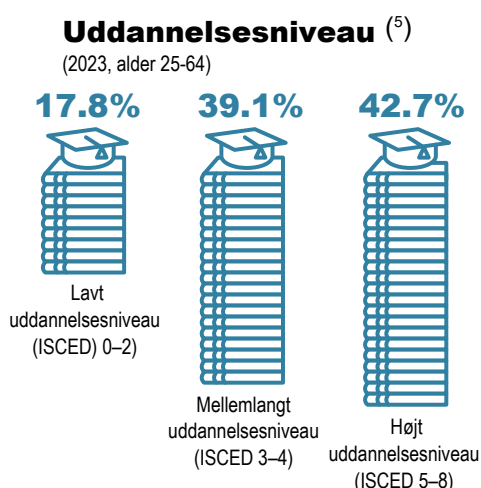
- der vil være behov for medarbejdere frem mod 2025

Sundhed
& Velfærd

Sektorer omfattet af den dobbelte omstilling (grøn og digital omstilling) ⁽³⁾

Virksomhedsstruktur**Uddannelse og kompetencer**

♂ 11.8% mænd ♀ 9% kvinder 📍 3.3% udenlandsk fødte

⁽³⁾ Sektorer omfattet af den dobbelte omstilling = sektorer, hvor digitalisering (data, AI og automatisering) og den grønne omstilling (dekarbonisering og cirkularitet) gensidigt forstærker hinanden, fx energi og forsyning, byggeri og anlæg, fremstillings- og procesindustri m.fl.

⁽⁴⁾ I tredje kvartal 2024 var 13,2 ud af 100 ansættelseskontrakter for aldersgruppen 15–64 år og 31,4 ud af 100 kontrakter for aldersgruppen 15–29 år midlertidige.

⁽⁵⁾ Kilde: Eurostat, "Population by sex, age and educational attainment level (1 000)", 12. juni 2025 [tilgået 4. marts 2025].

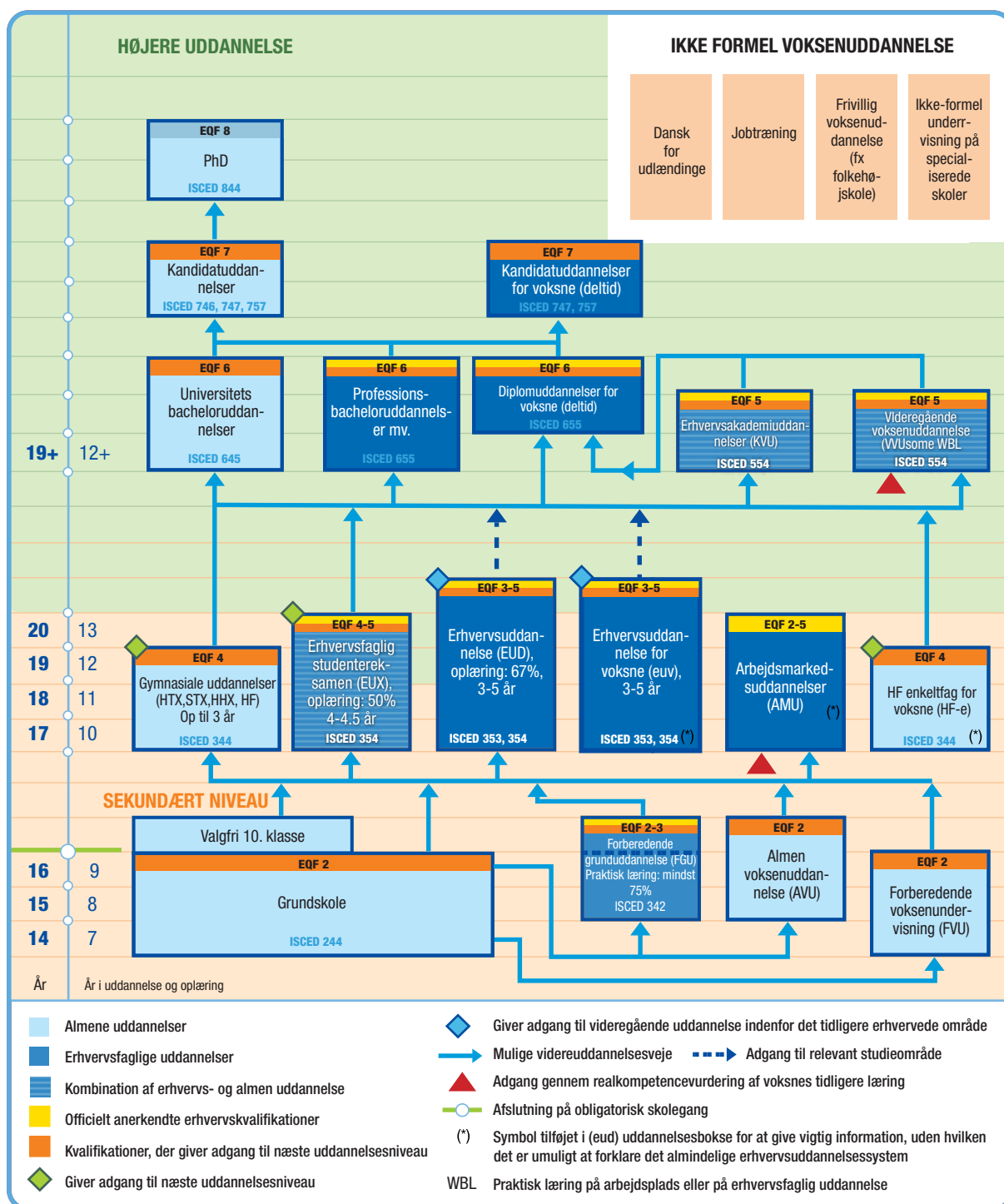
⁽⁶⁾ Voksne (25–64-årige), der har haft en læringsaktivitet inden for de seneste fire uger forud for undersøgelsen.

KAPITEL 1.

Erhvervsuddannelse

Figur 1. Erhvervsuddannelse i det danske uddannelsessystem

NB: ISCED-P 2011.

Kilder: Cedefop, & Københavns Professionshøjskole (UCC). (2023). Erhvervsuddannelse i Europa – Danmark: beskrivelse af systemet.

I Cedefop, & ReferNet. (2024). Erhvervsuddannelse i Europa: Database over erhvervsuddannelser i Europa – detaljerede beskrivelser af erhvervsuddannelsessystemet [database].

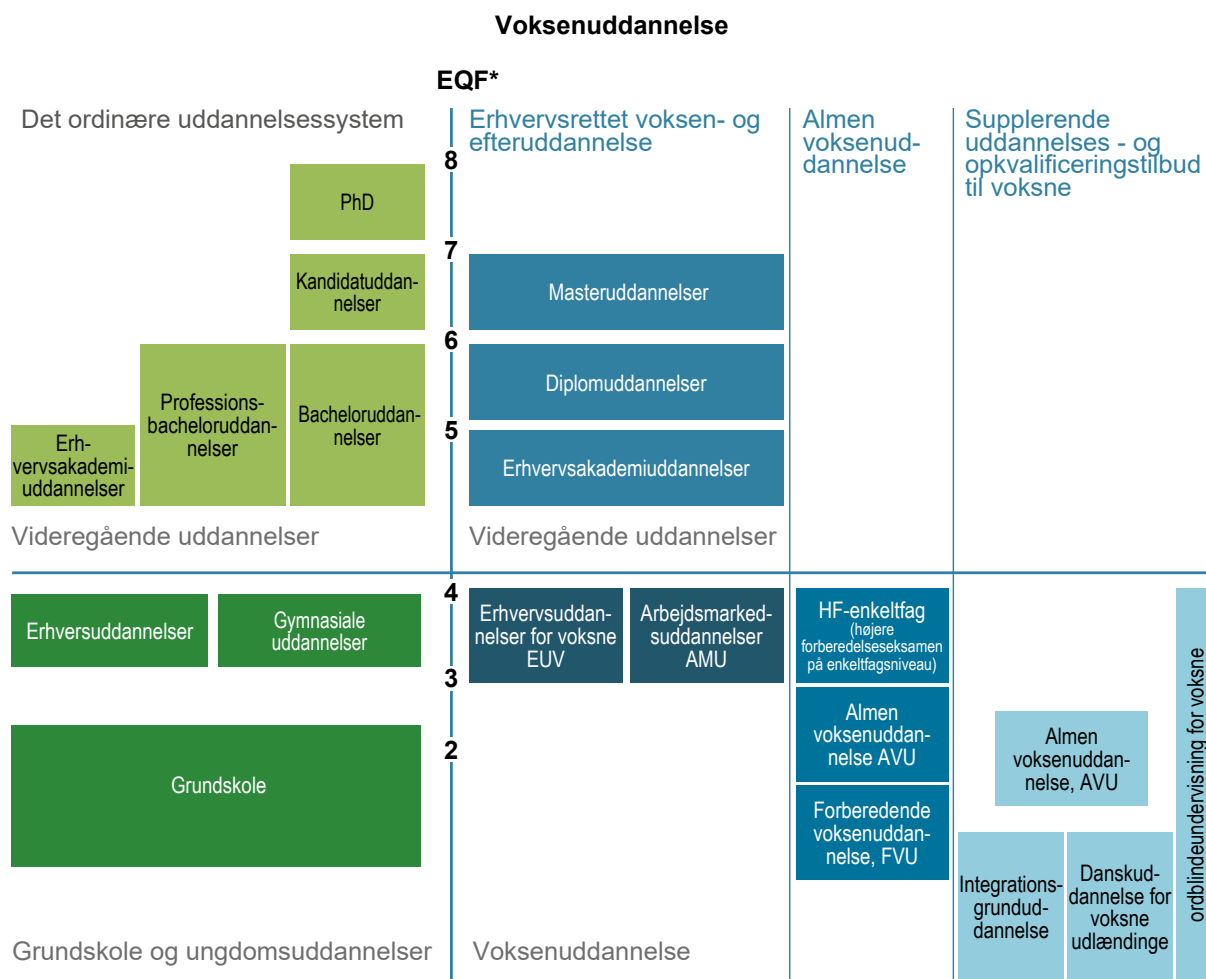
www.cedefop.europa.eu/da/tools/vet-in-europe/systems/denmark-u3

1.1. Oversigt over uddannelsessystemet

Det danske uddannelsessystem omfatter et ordinært system og et system for voksne (25 år og derover). Det ordinære system tilbyder kvalifikationer på alle niveauer. Voksenuddannelsessystemet afspejler de kvalifikationer, der tilbydes inden for det ordinære system, men er udformet specifikt til voksne. Det giver også mulighed for at erhverve supplerende kvalifikationer. En supplerende kvalifikation kan være en tilføjelse til eller en del (modul) af en kvalifikation.

Begge systemer omfatter erhvervsuddannelse og tilbyder parallelle kvalifikationer på tværs af niveauer, hvilket giver eleverne/de studerende mulighed for at skifte mellem systemerne. De to parallelle systemer udgør tilsammen en ramme for livslang læring.

Figur 2. Ordinær uddannelse og voksenuddannelse

* European Qualifications Framework (EU)

■ Supplerende uddannelses- og opkvalificeringstilbud til voksne (ikke knyttet til EQF)

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet

De vigtigste elementer i uddannelsessystemet (både det ordinære og voksenuddannelsessystemet) er:

- (a) uddannelse på grundskoleniveau (den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQF niveau 1-2)
- (b) gymnasial uddannelse og erhvervsuddannelse (tilsammen kaldet ungdomsuddannelse i Danmark) (EQF 3-4)
- (c) videregående uddannelse (EQF 5-8).

Uddannelse på grundskoleniveau er obligatorisk fra 6-årsalderen til 16-årsalderen, dvs. fra første skoleår til niende klasse. Der er en valgfri 10. klasse, som er en del af grundskolen, og som fungerer som forberedelse til ungdomsuddannelse.

De fleste voksenuddannelsesprogrammer på EQF-niveau 2 er erhvervsuddannelser, bortset fra forberedende voksenuddannelse (FVU) og almen voksenuddannelse (AVU). FVU omfatter kurser i grundlæggende læsefærdigheder og matematik, samt kurser for personer med indlæringsvanskeligheder eller med dansk som deres andetsprog. AVU er almen uddannelse på grundskoleniveau, der udbydes til voksne i alderen 25 år og derover med henblik på at styrke deres muligheder for at deltage i uddannelse på højere niveauer og for at fremme deres interesse for uddannelse generelt. AVU udbydes til voksne, der af en eller anden grund ikke har afsluttet en uddannelse eller har behov for supplerende uddannelse inden for bestemte fag.

Ungdomsuddannelse i Danmark omfatter gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser. Varigheden af en erhvervsuddannelse er 2-5 år (normalt mellem 3,5 og 4 år). Der er fem typer gymnasiale uddannelser, der fører til kvalifikationer på forskellige niveauer, dog hovedsageligt niveau 4 i kvalifikationsrammen:

- (a) Studentereksamen (STX), tre år, EQF 4
- (b) Højere forberedelseseksamen (HF), to år, EQF 4
- (c) Højere handelseksamen (HHX), tre år, EQF 4
- (d) Højere teknisk eksamen (HTX), 3 år, EQF 4
- (e) Kombineret erhvervsuddannelse og almen gymnasial uddannelse (EUX), 4-4,5 år, EQF 4-5

Voksenuddannelsessystemet (25 år og derover) omfatter tre uddannelsestyper:

- (a) Højere forberedende enkeltfagskursus (HF-e). Varigheden af uddannelsen afhænger af antallet af fag den studerende vælger, og hvor mange fag man studerer ad gangen. Nogle fag tager et halvt år, mens andre er helårsfag. Hvis den studerende ønsker at tage en fuld Højere Forberedelseseksamen (se kvalifikationen i det ordinære system), tager det mindst to år. Hvis man vælger flere fag på højt niveau, skal man evt. tage et ekstra halvt eller helt år (EQF 4).
- (b) Erhvervsuddannelse for voksne (EUV), ordinær erhvervsuddannelse (ækvivalent med EUD), (3-5 år, EQF 3-5)
- (c) Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU) varer i gennemsnit en uge, EQF 2-5 ⁽⁷⁾.

En alternativ vej til at påbegynde en ungdomsuddannelse er den forberedende grunduddannelse (FGU) for unge under 25 år. Varigheden af uddannelsen afhænger af den enkelte unges forudsætninger og behov i forhold til at komme i uddannelse eller job. Den samlede varighed af uddannelsen kan normalt ikke overstige to år. Dog kan varigheden af FGU forlænges ved særlige pædagogiske, faglige eller personlige forhold.

⁽⁷⁾ AMU-programmer tilbydes på en lang række forskellige niveauer. De har ikke et alderskrav, hvilket betyder, at unge under 25 år også kan deltage i disse programmer. I en dansk sammenhæng betragtes disse som korte voksenuddannelser, der udbydes på gymnasialt niveau.

Videregående uddannelse omfatter:

- (a) Erhvervsakademiuddannelser (KVU) fører til en erhvervsfaglig akademisk grad og udbydes oftest på erhvervsakademier
- (b) Mellemlange videregående uddannelser (MVU) fører til en professionsbachelorgrad og udbydes af fx professionshøjskoler
- (c) Lange videregående uddannelser (LVU) tilbydes oftest på universiteter, hvor de fleste studerende fortsætter på en kandidatuddannelse efter at have afsluttet en bachelorgrad. Færdiggørelsen af en kandidatgrad kan derefter give adgang til ph.d.-programmer.

De tilsvarende videregående uddannelsesprogrammer inden for voksenuddannelsessystemet er deltidsuddannelser, der gør det muligt at kombinere uddannelse med et job:

- (a) Kort videregående voksenuddannelse (VVU),
- (b) Diplomuddannelser,
- (c) Masteruddannelser

Endelig opererer en række forskellige institutioner inden for rammerne af ikke-formel voksenuddannelse (folkeoplysning). De mest kendte er folkehøjskolerne, dvs. private skoler, der udbyder almen og ikke-formel uddannelse. Kurserne varierer i længde – fra en uge til næsten et år – og voksne i alle aldre deltager. Disse ikke-formelle kurser har til formål at udvikle generelle, sociale og demokratiske kompetencer. Andre programmer for uformel voksenuddannelse udbydes af oplysningsforbund, folkehøjskoler eller i form af kurser på Folkeuniversitetet.

Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU) er en treårig ungdomsuddannelse for unge op til 25 år med særlige behov, som ikke er i stand til at gennemføre en almindelig ungdomsuddannelse på grund af fysiske, psykiske eller udviklingsmæssige handicap eller lidelser. Formålet med STU er, at eleven opnår større uafhængighed og aktiv deltagelse i voksenlivet og eventuelt videreuddannelse og beskæftigelse. STU udbydes og planlægges af kommunerne. Programmet er tilpasset den enkelte elevs særlige forhold og behov.

1.2. Statsreguleret erhvervsuddannelse

1.2.1. Erhvervsuddannelsernes struktur

Alle erhvervsuddannelser uanset programtype (dvs. om uddannelsen er rettet mod unge eller voksne) består af to dele: et grundforløb og et hovedforløb (dog med undtagelse af den forberedende grunduddannelse (FGU), der betragtes som særlig ungdomsuddannelse i Danmark og følger en anden struktur (se afsnit 2.2.6.1.), og AMU, der har en kortere varighed og ikke leder til hele kvalifikationer). Unge elever (under 25 år), der er begynder på en erhvervsuddannelse direkte efter den obligatoriske grundskole, starter på grundforløbets første del (GF1). Elever, der begynder på en erhvervsuddannelse to år eller mere efter de har afsluttet grundskolen samt voksne elever (over 25 år), begynder direkte på grundforløbets anden del (GF2). Grundforløbet giver eleven en bred faglig viden og både almene og uddannelsesspecifikke kompetencer. Hovedforløbet er specifikt for den erhvervsuddannelse, eleven har valgt.

Både GF1 og GF2 er skolebaserede, mens hovedforløb bygger på vekseluddannelsesprincippet, hvor eleverne veksler mellem undervisning på en skole og oplæring på en arbejdsplads.

Der er fire hovedområder, som indplacerer alle erhvervsuddannelser i en klynge af uddannelser med betydning for organisering af GF1 (som er ind-

delt i fagretninger, som introducerer til flere fag, indenfor hvert hovedområde). De fire hovedområder er:

- (a) Omsorg, sundhed og pædagogik
- (b) Kontor, handel og forretningsservice
- (c) Fødevarer, jordbrug og oplevelser
- (d) Teknologi, byggeri og transport.

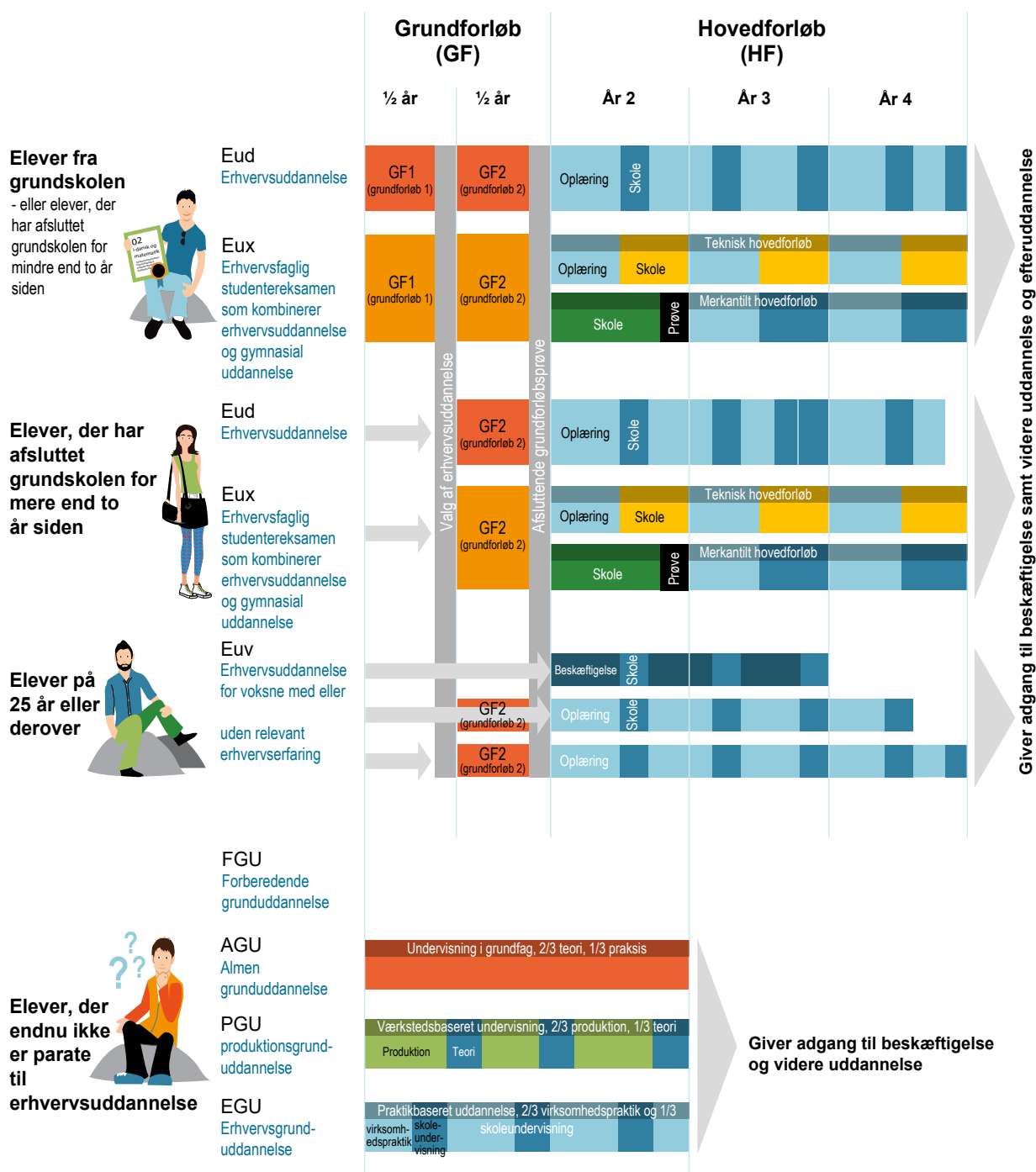
På Grundforløb 2 er den skolebaserede undervisning knyttet til den specifikke erhvervsuddannelse, eleven er i gang med.

Hovedforløb tilrettelægges typisk som 4-5 perioder med skolebaseret uddannelse vekslede med oplæring på en arbejdsplads. Eleverne skal have en uddannelsesaftale med en arbejdsplads, der er godkendt til at varetage oplæring. Inden for nogle uddannelser er skoleoplæring en mulighed for elever uden en uddannelsesaftale – dette kaldes uddannelsesgarantien og er baseret på bekendtgørelse om erhvervsuddannelse (BEK/953 af 22. juni 2023)) ⁽⁸⁾. I 2020 gjorde [trepartsaftalen](#) om at sikre flere lærepladser det obligatorisk for erhvervsuddannelsesinstitutionerne at hjælpe elever med at etablere en uddannelsesaftale. Erhvervsuddannelser afsluttes normalt med en svendeprøve eller en lignende fagprøve, der tester faglig viden, færdigheder og kompetence.

Alle erhvervsuddannelser undtagen forberedende grunduddannelse (FGU) og AMU giver fuld eller betinget adgang til videregående uddannelser (for både unge og voksne). Figur 3 viser erhvervsuddannelsesstrukturen:

⁽⁸⁾ For yderligere information om emnet, se Børne- og Undervisningsministeriet. (u.å.). [Skoleoplæring og uddannelsesgaranti](#).

Figur 3. Opbygningen af erhvervsuddannelserne i Danmark

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet.

1.2.2. Erhvervsuddannelse for unge (under 25 år)

1.2.2.1. Erhvervsuddannelserne (EUD) (EQF 3-5) (ISCED 353 og 354)

EUD varer tre til 4,5 år (i få tilfælde op til fem år) og er primært rettet mod unge (16-25 år). Hovedparten af uddannelserne er baseret på vekseluddannelsesprincippet med mere end 60 % arbejdspladsbaseret oplæring ⁽⁹⁾ og er hovedsporet for unge der søger erhvervsrettet uddannelse. Eksamen fra erhvervsuddannelsernes (EUD)s hovedforløb giver adgang til kort videregående uddannelse inden for det pågældende område.

1.2.2.2. Kombineret erhvervsuddannelse og almen uddannelse på gymnasialt niveau (EUX) (EQF 4-5)

EUX giver adgang til videregående uddannelse. Den blev indført i 2012 med det formål at bygge bro mellem almen uddannelse på gymnasialt niveau og erhvervsrettet uddannelse

Dens største målgruppe er elever, der afslutter grundskolen. EUX varer fire til fem år. Andelen af arbejdspladsbaseret oplæring i EUX er 50 % eller mere. EUX giver kvalifikationer direkte til arbejdsmarkedet, men giver også mulighed for at søge ind på en lang række videregående uddannelser, dvs. EUX fører både til et svendebrev og et alment-gymnasialt eksamensbevis.

1.2.3. Erhvervsuddannelse for voksne (over 25 år)

1.2.3.1. Erhvervsuddannelse for voksne (EUV) (ISCED 353 og 354, EQF 3-5)

EUV er rettet mod voksne over 25 år og giver mulighed for erhvervelse af kvalifikationer svarende til ordinær erhvervsuddannelse (EUD). I EUV indgår validering af tidligere uddannelse og kompetencer. EUV varer tre til fem år, og andelen af arbejdspladsbaseret oplæring er ca. 60 %. En afsluttet EUV giver adgang til arbejdsmarkedet eller til studier på videregående uddannelser. EUV er opdelt i tre forskelle veje baseret på den studerendes tidligere erfaring, som vurderes via realkompetencevurdering og medfører en afkorting af det ordinære forløb. De tre EUV-veje benævnes: EUV1, EUV2 og EUV 3 afhængigt af erfaring og deraf følgende afkorting (afsnit 3.3.2)).

1.2.3.2. Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU) (EQF 2-5)

Arbejdsmarkedsuddannelser er rettet mod både ufaglærte og faglærte arbejdstagere, og er rettet mod alle borgere, der enten bor eller er beskæftiget i Danmark, uanset uddannelsesmæssig baggrund. Nogle AMU-forløb er desuden rettet mod arbejdsløse. Varigheden af AMU-forløb kan strække sig fra en halv dag til 50 dage, men den gennemsnitlige varighed er en uge. AMU-certifikater giver ikke direkte adgang til videreuddannelse, men kan indgå i en realkompetencevurdering, der evt. medfører godskrivning af dele af en erhvervsuddannelse inden for samme område.

1.2.4. Videregående erhvervsuddannelse for unge

1.2.4.1. Kortere videregående uddannelser (KVU) (EQF-niveau 5, ISCED 554)

Kortere videregående uddannelser (KVU) er korte uddannelser, der normalt svarer til 120 ECTS-point inden for områder som erhvervsliv, teknologi og IT. Uddannelserne forbereder eleverne til at udføre praktiske, faglige opgaver på et analytisk grundlag og kan typisk kvalificere til beskæftigelse i mellemløberstillinger. Programmerne kombinerer teoretiske studier med en praksisorienteret tilgang i form af oplæringsophold. Kandidater kan i nogle tilfælde fortsætte med en professionsbacheloruddannelse inden for samme fagområde gennem supplerende

⁽⁹⁾ Yderligere oplysninger findes i Cedefop. (2019). Cedefops European database on apprenticeship schemes: Denmark country fiche. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/apprenticeship-schemes/scheme-fiches/apprenticeship>

uddannelse svarende til 90 ECTS-point. Maritime uddannelsesinstitutioner tilbyder uddannelser på akademisk niveau svarende til 120 ECTS-point som en supplerende uddannelse for erhvervsrettet maritim uddannelse. For at få adgang til disse uddannelser kræves en almen gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse af mindst tre års varighed. Kandidater afslutter uddannelsen med en erhvervsakademigrad.

1.2.4.2. *Professionsbacheloruddannelser (EQF-niveau 6, ISCED 655)*

Professionsbacheloruddannelser består af en kombination af teori og praksis og tager normalt 3,5 år. (210 ECTS-point). Den praktiske uddannelse består af praktik på en arbejdsplads, og varigheden er afhængig af jobrelaterede forhold (f.eks. er praktikuddannelsen for sygeplejerskestuderende længere end for lærerstuderende, mens læreruddannelsen samlet set er længere end sygeplejeuddannelsen). Professionsbachelor kan overgå til arbejdsmarkedet eller i mange tilfælde fortsætte på en kandidatuddannelse på universitetet.

1.2.5. Videregående erhvervsuddannelse for voksne

1.2.5.1. *Videregående voksenuddannelse (VVU) (EQF-niveau 5, ISCED 554)*

Videregående voksenuddannelser har en gennemsnitlig varighed på to til tre år (deltid), med en maksimal færdiggørelsesperiode på seks år. VVU er primært rettet mod voksne i beskæftigelse, selv om arbejdsløse også kan studere. Ud over en relevant erhvervsuddannelse eller en almen gymnasial uddannelse kræves der to til tre års relevant erhvervserfaring. VVU-kvalifikationer giver adgang til en supplerende diplomuddannelse, så VVU-kandidater kan bygge videre til en bachelor-ækvivalent erhvervsakademigrad inden for samme område. Derudover giver VVU-kvalifikationer også adgang til professionsbacheloruddannelser.

1.2.5.2. *Professionsbacheloruddannelser (EQF-niveau 6, ISCED 655)*

Professionsbacheloruddannelser består af en kombination af teori og praksis og tager normalt 3,5 år at gennemføre (210 ECTS-point). Den praktiske uddannelse består af praktikforløb på en arbejdsplads, og varigheden afhænger af jobrelaterede forhold. Professionsbacheloruddannede kan overgå til arbejdsmarkedet eller i mange tilfælde deltage i en kandidatuddannelse.

1.2.5.3. *Diplomuddannelser for voksne (EQF-niveau 6, ISCED 655)*

Diplomuddannelser er typisk rettet mod erfarne, erhvervsaktive voksne, der studerer med støtte fra deres arbejdsgiver eller arbejdsmarkedsfonde. Uddannelserne er udviklingsbaserede og kombinerer teoretiske studier med en praktisk tilgang. Uddannelserne forbereder deltagerne til at påtage sig kvalificerede erhvervsmæssige funktioner og giver adgang til relevante kandidatuddannelser. En diplomuddannelse afsluttes i løbet af to års deltidsstudium (60 ECTS-point). For at blive optaget på en diplomuddannelse, skal den studerende have en erhvervsakademigrad eller højere og to års forudgående erhvervserfaring (med mulighed for dispensation). Diplomuddannelser udbydes almindeligvis af professionshøjskoler.

1.2.5.4. *Masteruddannelser for voksne (ISCED 747 og 757, EQF-niveau 7)*

Masteruddannelser for voksne i beskæftigelse er forskningsbaserede deltidsuddannelser, der afsluttes efter to års deltidsstudier svarende til et helt akademisk år på 60 ECTS-point. I visse tilfælde svarer de til 90 ECTS-point og tildeles således efter tre års deltidsstudier. Masteruddannelser udbydes af universiteter og er tilrettelagt, så det er muligt at opretholde beskæftigelsen under studiet. Undervisningsgebyrer betales normalt af den studerendes arbejdsgiver eller en (arbejdsmarkeds) fond. For at blive optaget på en masteruddannelse, skal de studerende have en relevant

uddannelsesmæssig kvalifikation på bachelorniveau (eller en diplomuddannelse for voksne) og mindst to års relevant erhvervserfaring.

1.2.6. Andre erhvervsrettede uddannelser

1.2.6.1. Forberedende grunduddannelse (FGU) (EQF 1-3)

Forberedende grunduddannelse (FGU) har eksisteret siden 2019. Uddannelsen varer typisk op til to år og er hovedsagelig rettet mod unge under 25 år, som ikke er omfattet af undervisningspligten, ikke har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse, som ikke er i beskæftigelse, og som har behov for en særlig forberedende indsats for at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. Forberedende grunduddannelse (FGU) består af tre spor:

- (a) almen grunduddannelse (AGU): en uddannelse i grundfag som dansk, matematik, engelsk og naturfag med henblik på praktisk anvendelse af det indlærte, ift. videre almen uddannelse, fx HF, eller erhvervsuddannelse
- (b) Produktionsgrunduddannelsen (PGU): en værkstedsbaseret uddannelse med en høj andel af praktisk læring for elever, der ønsker at gå videre til erhvervsuddannelse eller blive bedre kvalificeret til at komme ind på arbejdsmarkedet
- (c) erhvervsgrunduddannelse (EGU): hovedsagelig praktikbaseret (75 % arbejdsbaseret læring) for elever, der gerne vil i virksomhedsoplæring og få konkrete erfaringer og kompetencer, der forbereder den unge til beskæftigelse eller en erhvervsuddannelse.

Alle elever modtager et kompetencebevis efter at have gennemført mindst 12 ugers uddannelse:

- (a) I PGU udstedes et certifikat, når niveau 3 (højeste niveau) er afsluttet.
- (b) I AGU udstedes et certifikat, når visse niveauer er opfyldt. Hvis opfyldt, garanterer dette adgang til højere forberedende enkeltfagskurser (HF-e).
- (c) I EGU udstedes et certifikat, der indeholder en beskrivelse af den gennemførte arbejdspladsbaserede uddannelse, generelle fag osv. Mindst 75 % er arbejdspladsbaseret oplæring.

1.2.7. Arbejdspladsbaseret oplæring

Oplæring er baseret på en kontrakt eller uddannelsesaftale mellem en lærling og en arbejdsplads, der er godkendt til oplæring. Alle lærepladser/oplæringssteder godkendes af arbejdsmarkedets parter gennem det relevante faglige udvalg og skal opfylde visse krav, f.eks. et vist niveau af tilgængelig teknologi og muligheden for at tilbyde forskellige opgaver inden for et erhverv. Mange virksomheder kan tilbyde oplæring inden for forskellige uddannelser. Lærling/elev modtager overenskomstfastsat lærlinge-/elevløn, mens de er i oplæring.

Der er krav om, at erhvervsskoler og lærepladser/oplæringssteder skal samarbejde om at sikre, at uddannelsen finder sted i overensstemmelse med erhvervsuddannelsesloven. Alle elever eller lærlinge på en erhvervsuddannelse skal, jf. Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser § 13, stk. 2, have en personlig uddannelsesplan, som udarbejdes af skolen i samarbejde med eleven/lærlingen og en eventuel oplæringsvirksomhed. Den personlige uddannelsesplan beskriver elevens/lærlingens samlede uddannelsesforløb og viser, hvordan de forskellige elementer i uddannelsen, både skolebaserede og arbejdspladsbaserede, kombineres for at give lærlingen de nødvendige kompetencer.

I enkelte uddannelser findes der også en pædagogisk portfolio, der har til formål at øge deres bevidsthed om læreprocessen. Portfolioen rummer – hvis den er indført på uddannelsen – dokumentation af og refleksion over den faktiske læring og de færdigheder, som lærlingen

har erhvervet. Derudover skal alle lærepladser/oplæringssteder ved afslutningen af hver oplæringsperiode udfylde en erklæring om oplæring.

Desuden er det en politisk prioritet at forbedre adgangen til uddannelsesophold i udlandet for elever i såvel skole- som oplæringsssammenhænge.

Selv om der tilbydes en række erhvervsuddannelsestyper i Danmark, der bygger på forskellige lovbestemmelser (afsnit 2.3.2), er der ingen tvivl om, at den vigtigste vej gennem erhvervsuddannelse er via vekseluddannelse (EUD), se afsnit 2.2.2.1, der blev grundlagt og udviklet med etableringen af erhvervsuddannelserne i Danmark.

Et alternativt erhvervsuddannelsesforløb med en lille procentdel af elever i forhold til den samlede gruppe af elever i EUD, er den "ny mesterlære" ⁽¹⁰⁾, der blev indført i 2006 som et alternativt forløb for at reducere frafaldsprocenten i erhvervsuddannelserne. Elever, der gennemfører ny mesterlære, tilbringer det første år af deres uddannelse i en virksomhed (mens ordinær erhvervsuddannelse (EUD) starter med et skolebaseret grundforløb). Initiativet er rettet mod elever, der kan have svært ved eller mangler motivation til at gennemføre de mere teoretiske skolebaserede dele af en erhvervsuddannelse uden at det er tæt koblet til den praktiske dimension af uddannelsen (afsnit 2.4).

1.2.8. Adgangskrav

Adgang til erhvervsuddannelse kræver normalt, at man afslutter den obligatoriske grundskole, og at man mindst har opnået karakteren 2 i fagene dansk og matematik ⁽¹¹⁾. Hvis eleven har fundet en læreplads og indgået en uddannelsesaftale, som omfatter et grundforløb, gives der adgang til uddannelsen uanset eksamens- og karakterkrav. Det samme gælder med en ny mesterlæreaftale. Eleven vil i dette tilfælde påbegynde grundforløb 2.

For at påbegynde en erhvervsuddannelse med et udenlandsk eksamensbevis skal det opnåede niveau være sammenligneligt med folkeskolens afgangsprøve. Den danske karakterskala er vist i figur 4.

Figur 4. **Karakterskala i det danske uddannelsessystem**

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse	ECTS
12	Den fremragende præstation	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler	A
10	Den fortrinlige præstation	Karakteren 10 gives for den fortrinlige præstation, der demonstrerer omfattende opfyldelse af fagets mål, med nogle mindre væsentlige mangler	B
7	Den gode præstation	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler	C
4	Den jævne præstation	Karakteren 4 gives for den jævne præstation, der demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler	D
2	Den tilstrækkelige præstation	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål	E
0	Den utilstrækkelige præstation	Karakteren 00 gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål	Fx
-3	Den ringe præstation	Karakteren -3 gives for den helt uacceptable præstation	F

Det er op til den enkelte erhvervsskole at afgøre, om en ansøger opfylder adgangskravene til en erhvervsuddannelse. Erhvervsskolerne træffer den endelige afgørelse på grundlag af vurdering af

⁽¹⁰⁾ Dette er en mindre vej og indgår derfor ikke i uddannelsesdiagrammet.

⁽¹¹⁾ Bedømmelsesområdet i Danmark er syvpunktsskalaen, hvor den laveste karakter er minus 3 og den højeste 12. Klasse to (2.0) svarer til »en ydelse, der kun opfylder minimumskravene for godkendelse«.

ansøgeren. Efter en realkompetencevurdering, der varierer afhængigt af den elevens alder (afsnit 3.3.1 og 3.3.2), får alle elever i erhvervsuddannelser udformet en individuel undervisningsplan.

1.3. Styring af erhvervsuddannelserne

Folketinget vedtager de love og bekendtgørelser, der fastlægger de overordnede rammer for erhvervsuddannelserne, som administreres af Børne- og Undervisningsministeriet. Ministeriet har det overordnede lovgivningsmæssige (12) og finansielle ansvar for den del af erhvervsuddannelserne, der foregår på en erhvervsskole. Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet (STUK) fører tilsyn med den faglige kvalitet af den del af erhvervsuddannelserne, der foregår på en erhvervsskole. Erhvervsuddannelse på videregående niveau (EQF 5-7) hører under Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Arbejdsmarkedets parter spiller en central rolle i styringen og udviklingen af erhvervsuddannelserne (se afsnit 3.1) blandt andet gennem de faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg. Den tætte involvering af arbejdsmarkedets parter er med til at sikre, at uddannelsernes indhold til enhver tid svarer til kravene på arbejdsmarkedet. Parterne har det overordnede ansvar for at udforme uddannelsesordningerne for den enkelte uddannelse - heri fastlægges hvilke fag og faglige mål, der gælder for uddannelsens grund- og hovedforløb.

Hver af de omkring 100 erhvervsuddannelser er styret af et fagligt udvalg, som er sammensat af arbejdsgivere og arbejdstagere fra det pågældende jobområde, som uddannelsen uddanner til.

Det faglige udvalg beslutter kompetencemålene for uddannelsen og fastsætter i samarbejde med ministeriet rammerne for uddannelsen. Rammerne udfyldes lokalt af skolerne i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg for den pågældende uddannelse. Også det lokale uddannelsesudvalg består af arbejdsgivere og arbejdstagere fra det pågældende jobområde, men her er der typisk tale om repræsentanter fra det lokale erhvervsliv.

1.3.1. Udbydere af erhvervsuddannelser

I Danmark er erhvervsuddannelserne statsreguleret. Uddannelserne udbydes primært af erhvervsskoler, som omfatter tekniske skoler, social- og sundhedsskoler (SOSU-skoler) og handelsskoler, landbrugsskoler og kombinationsskoler med flere forskellige typer erhvervsuddannelser. Mange skoler udbyder uddannelser på mere end én adresse/lokation. Disse institutioner er statsfinansierede og selvejende. De opererer inden for en lovgivningsmæssig ramme, der er fastsat af Børne- og Undervisningsministeriet. Erhvervsskolerne er ansvarlige for at tilrettelægge den skolebaserede del af uddannelserne, herunder både undervisning og eksaminer i erhvervsuddannelserne. For hver uddannelse er nedsat et paritetisk sammensat lokalt uddannelsesudvalg, hvor arbejdsmarkedets parter har til opgave at sikre, at uddannelserne tilpasses de lokale arbejdsmarkedsbehov, herunder understøtte rekruttering og gennemførelse af uddannelser, godkende den lokale undervisningsplan (LUP) og understøtte at tilstrækkeligt mange arbejdspladser ansætter eud-elever/lærlinge.

De videregående erhvervsuddannelser udbydes af otte erhvervsakademier og en række professionshøjskoler. Erhvervsakademier fokuserer på praksisorienterede programmer inden for tekniske og kommercielle områder, mens professionshøjskoler tilbyder professionsbachelor- og diplomuddannelser, der ofte involverer anvendt forskning og regionalt samarbejde. Begge typer institutioner er uafhængige, styres af bestyrelser og forvaltes af rektorer.

Erhvervsuddannelse for voksne tilbydes ikke kun af erhvervsskoler men også af AMU-centre, som er specialiseret i kortvarig uddannelse for voksne. AMU-centre tilbyder ikke grundlæggende erhvervsuddannelses kvalifikationer for voksne (erhvervsuddannelse for voksne (EUV)) eller

programmer på højere niveau. AMU-centrene blev oprettet med det særlige formål at tilbyde lettilgængelige korte kvalifikationer og kurser for voksne arbejdstagere (eller voksne, der søger beskæftigelse). Der er i øjeblikket ca. 3000 AMU-kurser. I alt [241](#) uddannelsesinstitutioner i Danmark tilbyder erhvervsrettet uddannelse.

1.3.2. Lovgivningsmæssige rammer for erhvervsuddannelse

De lovgivningsmæssige rammer for erhvervsuddannelse i Danmark er baseret på fire love. De har alle national gyldighed og fastsætter den retlige struktur, inden for hvilken erhvervsuddannelsessystemet fungerer, herunder typer, finansiering og de institutionelle rammer.

De vigtigste lovgivningsmæssige rammer for erhvervsuddannelse i Danmark består af følgende fire love.⁽¹²⁾

- (a) Erhvervsuddannelsesloven (Lov om erhvervsuddannelser) fastsætter rammerne for erhvervsuddannelserne, herunder de overordnede mål, adgangsregler og struktur. Hertil kommer, at loven fastsætter, at mindstelønnen for lærlinge fastsættes ved en kollektiv overenskomst inden for erhvervet (§ 55).
- (b) Bekendtgørelse af lov om erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (EUX) mv. Loven fastlægger rammerne for, hvordan elever på erhvervsuddannelser kan tage gymnasiale fag og opnå studiekompetence gennem et samlet EUX-forløb.
- (c) Bekendtgørelse af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag sikrer lærlingenes løn i de skolebaserede perioder af erhvervsuddannelsen
- (d) Bekendtgørelse af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse fastlægger rammerne for erhvervsskolerne som selvejende institutioner samt for skolebestyrelserne.

Udover disse love reguleres erhvervsuddannelserne af en hovedbekendtgørelse, samt uddannelsesbekendtgørelser for alle uddannelserne. Uddannelsesbekendtgørelser fastlægger faglige niveauer og kompetencekrav for overgang mellem grund- og hovedforløb.

1.4. Finansiering af erhvervsuddannelserne

Et grundlæggende kendetegn ved det danske erhvervsuddannelsessystem er, at det er delvist offentligt finansieret og at det anerkender relevante ikke-formelle og uformelle kompetencer og praktisk erhvervserfaring ⁽¹³⁾.

Den ordinære erhvervsuddannelse bygger på vekseluddannelsesmodellen, hvor eleven skifter mellem undervisning på skolen og oplæring i en virksomhed. Staten finansierer uddannelserne på skolerne, mens virksomhederne finansierer oplæringen på arbejdspladsen. I forbindelse med finansiering af virksomhedsdelen indbetaler alle arbejdsgivere, både offentlige og private, et beløb til Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), uanset om de tilbyder praktikpladser eller ej.

I 2024 brugte staten i alt 3,2 mia. DKK (437 mio. EUR) på erhvervsuddannelsernes grundforløb og den skolebaserede del af uddannelsernes hovedforløb. En betydelig del af disse midler blev fordelt til skoler og AMU-centre via taxametersystemet. Derudover modtager skolerne et fast grundbeløb.

⁽¹²⁾ Det udtryk, der anvendes i dansk sammenhæng, er "parlamentarisk".

⁽¹³⁾ Erhvervsuddannelserne i Danmark finansieres hovedsagelig af det offentlige. Der findes kun få private programmer.

Taxametersystemet er en resultatbaseret finansieringsmodel der bl.a. anvendes erhvervsuddannelsessektoren, hvor den økonomiske støtte primært er knyttet til elevernes aktivitet og progression. Uddannelsesinstitutionerne modtager støtte pr. elev, beregnet på ugentlig undervisningsbasis, med yderligere outputbaserede komponenter, der belønner elevernes gennemførelse. Derudover sikrer et grundtilskud dækning bygninger og vedligehold og der ydes særlige tillæg for elever med særlige behov samt til institutioner i landdistrikter. Modellen understøtter både skolebaseret undervisning og dele af oplæringen, selvom virksomheder der har lærlinge, finansieres gennem særskilte tilskudsordninger.

Systemet har til hensigt at understøtte specifikke kvalitetsindikatorer og gennemførelse ved at tilpasse finansiering til uddannelsesresultater. Det tilskynder skolerne til at reducere frafaldet. Modellen møder dog også kritik. Nogle mener, at det lægger pres på institutionerne for at prioritere optag frem for faglig fordybelse, og at finansieringen kan blive ustabil ved udsving i elevtal eller høje frafaldsprocenter. På trods af disse udfordringer er taxametersystemet fortsat et centralt element i dansk erhvervsuddannelse og justeres løbende for at skabe balance mellem økonomisk bæredygtighed og uddannelses kvalitet ⁽¹⁴⁾. Figur 5 viser taxametersystemets hovedtræk.

Ud over taxameterfinansieringen modtager institutioner, der udbyder erhvervsuddannelser også et årligt grundtilskud til bl.a. bygningsvedligeholdelse og lønudgifter. Det samlede statstilskud ydes som et bloktilskud, som institutionerne kan anvende indenfor rammerne af lovgivningen og institutionernes egne strategiske mål. Arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) er ligeledes offentlig finansieret. Offentlige AMU-udbydere modtager taxameterfinansiering og skal årligt forhandle budgetter og mål med Børne- og Undervisningsministeriet.

Figur 5. Taxametersystemet

Efterspørgselsstyring

Pengene følger brugerne og skaber incitamenter til brugervenlig adfærd. Stigende uddannelsesaktivitet er dermed sikret finansiering. Fleksibel i forhold til institutionsstruktur (sammenlægninger og spaltninger).

Produktivitsstyring

Ingen utilsigtede standardforbedringer eller -forværringer som følge af demografi og ændringer i søgemønstre.

Politisk fastsatte takster på finansloven

Takstfastsættelsen er uafhængig af de enkelte institutioners udgiftsdispositioner. Begrænsede pressionsmuligheder fra interessenter (institutioner, organisationer, lokale/regionale kræfter).

Ingen forhandlinger eller administrative omfordelinger.

Gennemsigtighed på tværs af uddannelser og uddannelsesområder.

Aktivitetsafhængighed og tælleprincipper. Budgetsikkerhed, når aktiviteten er stabil, både centralt og decentralt.

Tidsforskydning i tilskudsgrundlaget øger budgetsikkerheden

Tælleprincipper er resultatorienterede.

Aktivitetsafhængighed kan reduceres, f.eks. gennem grundtilskud, forsøgs- og udviklingsmidler osv.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet.

⁽¹⁴⁾ Yderligere oplysninger findes i Børne- og Undervisningsministeriet. (n.d.). [Taxametersystemet](#).

1.5. Erhvervsskolelærere

1.5.1. Typer af erhvervsskolelærere

Inden for erhvervsuddannelse er der flg. forskellige typer undervisere/oplærere:

- (a) grundfagslærere
- (b) faglærere
- (c) uddannelses- og oplæringsansvarlige (i nogle virksomheder)
- (d) mentorer ⁽¹⁵⁾

Grundfagslærere er for norges vedkommende, men ikke altid, læreruddannede eller har en bachelor- eller kandidatgrad i det eller de specifikke fag, de underviser i.

Faglærere har normalt en erhvervsfaglig baggrund og erfaring. Der kræves normalt mindst fem års praktisk erfaring.

Erhvervsskoler har fuld autonomi med hensyn til ansættelse af lærere. Børne- og Undervisningsministeriet er ikke involveret i ansættelsesprocedurer, og lærere ansættes ikke som tjenestemænd gennem centraliserede prøveforløb.

Der er ingen krav til erhvervsuddannelseslærernes pædagogiske kvalifikationer før ansættelsen på en erhvervsskole.

Diplomuddannelsen i Erhvervspædagogik er en obligatorisk deltids-efteruddannelse, der kombinerer teori og praksis. Uddannelsen på diplomniveau blev indført for alle lærere ansat inden for erhvervsuddannelse og AMU efter den 15. januar 2010 og erstattede det tidligere læreruddannelseskursus. Nye lærere skal påbegynde diplomuddannelsen inden for et år efter ansættelse på en erhvervsuddannelse eller AMU. Uddannelsen skal være afsluttet inden for seks år.

Målet har været at hæve undervisningskompetencerne til et niveau, der svarer til uddannede læreres. Uddannelsen svarer til et års fuldtidsstudium (60 ECTS) og er placeret på EQF-niveau 6. Uddannelsen gennemføres normalt som et deltidsstudium, mens lærerne fortsat underviser på erhvervsskolen, så læreren kan koble uddannelsen tæt til deres undervisningserfaring. Uddannelsen består af tre obligatoriske og to valgfrie moduler samt et afsluttende afgangsprøveprojekt. Uddannelsen udbydes af Nationalt Center for Erhvervspædagogik (afsnit 2.3) samt andre professionshøjskoler, og finansieres af erhvervsskolerne, som modtager støtte hertil fra Børne- og Undervisningsministeriet.

Der findes forskellige typer ansvarlige med forskellige ansvarsområder: oplæringsansvarlige, virksomhedsejere og daglige kolleger. Der er meget få lovkrav ift. at blive godkendt til at være oplæringsansvarlig. Som oplæringsansvarlig skal man have erhvervs erfaring, og den virksomhed, der tilbyder uddannelsen, skal være godkendt oplæringsvirksomhed. Der findes AMU-kurser rette mod oplæringsansvarlige, men det er frivilligt om man vælger at følge et sådan kursus.

1.5.2. Fortsat faglig udvikling af lærere

Når man først har opnået kvalifikation til at undervise på en erhvervsuddannelse, er der ingen generelle lovkrav om efteruddannelse. De enkelte lærere er i henhold til deres aftale med uddannelsesinstitutionen forpligtet til at holde deres fagspecifikke og pædagogiske viden ajour. Uddannelsesinstitutionen skal udarbejde en strategi for kompetenceudvikling, og på den baggrund aftales den enkelte lærers efteruddannelsesplan. Kurser udbydes lokalt af en række forskellige udbydere afhængigt af efterspørgslen. Deltagerne modtager normalt et kursusbevis.

Der er heller ingen krav om efteruddannelse eller kontrolmekanismer for oplærings- eller uddannelsesansvarlige i virksomhederne. Kvalitetssikring, ud over den, som virksomheden påtager

⁽¹⁵⁾ Mentorordninger tilbydes ikke af alle erhvervsuddannelsesinstitutioner.

sig frivilligt, er begrænset til uformel kontakt mellem uddannelsesinstitutionen og virksomheden. AMU-systemet tilbyder flere oplærings- og uddannelsesansvarlige kurser af en til to ugers varighed. Kurserne er ikke obligatoriske og gennemføres for det meste af social- og sundhedsfagene ⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁶⁾ Yderligere oplysninger findes på Cedefops projektside om læreres og underviseres faglige udvikling og Cedefops interaktive værktøjssæt for praktikere på erhvervsuddannelser: VET-værktøjskasse til håndtering af tidligt frafald og VET-værktøjskasse til styrkelse af unge udenfor beskæftigelse og uddannelse (NEET). Se også landerapporterne fra Cedefop/ReferNet om lærere og undervisere i en verden i forandring og den tilhørende sammenlignende analyse.

KAPITEL 2.

Udformning af erhvervsuddannelseskvalifikationer

2.1. Fremskrivning af kompetencebehov

Beskæftigelsesministeriet fører tilsyn med arbejdet med at forudse kompetencebehov, mens Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har ansvar for at udarbejde og overvåge forskellige kompetenceprognoser.

2.1.1. Inddragelse af interessenter

Parterne har en formaliseret rolle på alle niveauer indenfor erhvervsuddannelserne. Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) rådgiver Børne- og Undervisningsministeriet om de vigtigste spørgsmål vedrørende erhvervsuddannelser. REU består af 31 repræsentanter for arbejdsmarkedets parter samt repræsentanter for erhvervsskolernes lederforeninger og fagforening.

De faglige udvalg er på nationalt niveau ansvarlige for udvikling og løbende revision af hver enkelt erhvervsuddannelse. Udvalgene følger udviklingen i de enkelte brancher. Der findes ca. 50 faglige udvalg, som typisk har mellem 10 og 14 medlemmer fordelt ligeligt mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer (paritetisk sammensat). Udvalgene finansieres af medlemmernes organisationer. De definerer læringsmål, eksamensstandarder og lovgivningsmæssige elementer som uddannelsesvarighed, struktur og balancen mellem teori og praksis i overensstemmelse med arbejdsmarkedets behov. Dette fastlægges i en såkaldt "uddannelsesordning" for den enkelte uddannelse.

Lokale uddannelsesudvalg (LUU) er nedsat for hver uddannelse på de enkelte erhvervsskoler, og sikrer at udbuddet af uddannelser matcher regionale og lokale arbejdsmarkedsbehov. Udvalgene er også paritetisk sammensat og består af repræsentanter for arbejdsgivere, arbejdstagere, undervisere, skoleledelse og elever. LUU bidrager til udviklingen af læseplaner, udvælgelsen af valgfag og tilgængeligheden af lærepladser. De bistår også med at godkende lokale virksomheder som lærepladser og med at løse konflikter som supplement til de faglige udvalg. De lokale uddannelsesudvalg rådgiver om tilpasning af uddannelser, kapacitet og kvalitet samt om samarbejdet mellem skoler og virksomheder. Derudover hjælper LUU med at koordinere samarbejdet mellem skoler og arbejdspladser, støtte læringeordninger og give input til, hvordan man kan forbedre relevansen og effektiviteten af erhvervsuddannelse på deres område.

2.1.2. Metoder og værktøjer

Danmark anvender flere værktøjer og metoder til at forudse kompetencebehov, herunder kompetencevurderinger, prognoser og fremsynsanalyser. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) og de regionale arbejdsmarkedsråd udarbejder halvårlige opdateringer på beskæftigelsessituationen via Arbejdsmarkedsbalancen ⁽¹⁷⁾. Disse vurderinger informerer både jobsøgende og vejledere om regionale, sektorbestemte og faglige behov.

Derudover anvendes forskellige modeller såsom DREAM-modellen, som leverer langsigtede nationale kompetenceprognoser, og profilmodellen, som er en fremskrivning af, hvordan det forventes en ungdomsårgang vil uddanne sig i de kommende 25 år. Disse modeller hjælper beslutningstagere med at tilpasse uddannelsessystemet til arbejdsmarkedets behov.

Supplerende datakilder, som fx den nationale arbejdskraftundersøgelse, giver indsigt i rekrutteringsudfordringer og begyndende mangel på kvalificeret arbejdskraft. Undersøgelsen gennemføres to gange om året blandt ca. 20 000 virksomheder. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) leverer dybde-

⁽¹⁷⁾ Den danske arbejdsmarkedsbalance, der blev lanceret i 2006 som led i en national strategi til overvågning af udviklingen på arbejdsmarkedet, indeholder regionsspecifikke data om ca. 850 erhverv. Det er et vigtigt redskab for fagfolk i den offentlige arbejdsformidling, der sætter dem i stand til at prioritere interventioner og støtte jobsøgende gennem informeret karrierevejledning. Den anvendes i vid udstrækning i hele Danmark og er den primære kilde til viden om arbejdsmarkedet, der stammer fra aktiviteter til foregribelse af efterspurgte færdigheder.

gående, langsigtede fremsynsanalyser baseret på administrative data. Den offentlige arbejdsformidling i regi af Jobcentre anvender desuden big data, maskinlæring og webscraping til at overvåge kompetencetendenser i realtid, så systemet kan reagere på ændringer i arbejdsmarkedet. ⁽¹⁸⁾

2.2. Udformning af kvalifikationer

I Danmark identificeres erhvervsuddannelseskvalifikationer i et samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutioner og offentlige myndigheder. Processen sikrer, at kvalifikationer er tæt koblet til arbejdsmarkedets behov og tilbyder fleksible læringsforløb.

Udformningen af en kvalifikation (f.eks. industritekniker) følger fire trin.

- (a) Trin 1: Identifikation af behov. Arbejdsmarkedets parter, faglige udvalg eller brancheorganisationer identificerer behov for en ny eller revideret kvalifikation på baggrund af analyser af arbejdsmarkedstendenser og kompetencebehov.
- (b) Trin 2: Udarbejdelse af forslag. Det faglige udvalg (med repræsentanter fra arbejdsgivere og arbejdstagere) fastlægger læringsmål, færdigheder og kompetencer i relation til den danske kvalifikationsramme.
- (c) Trin 3: høring og feedback. Udkastet sendes i høring hos uddannelsesinstitutioner, brancheorganisationer og myndigheder samt REU-forslaget justeres på baggrund af feedback for at sikre relevans og gennemførlighed.
- (d) Trin 4: godkendelse. Det færdige forslag forelægges Børne- og Undervisningsministeriet, som godkender kvalifikationen og optager den i det nationale udbud over erhvervsuddannelser.

Valgfag i grundforløbet udgør desuden en vigtig del af uddannelserne. De udvikles og beskrives centralt af Børne- og undervisningsministeriet og kan tilpasses til lokale behov af erhvervsskolerne.

2.3. Anerkendelse af tidligere læring

2.3.1. Kompetencevurdering af unge

Erhvervsuddannelseselever får deres kompetencer vurderet inden for de første to uger af uddannelsen. Vurderingen udføres af skolen og bygger på elevens tidligere uddannelse og erfaring. Formålet er at sikre, at eleven starter på det rette niveau og undgår gentagelser.

Kompetencevurderingen indgår i udarbejdelsen af elevens personlige uddannelsesplan og kan forkorte uddannelsen ved at give merit for allerede opnåede kompetencer.

2.3.2. Kompetencevurdering for voksne

Voksne (25+) skal have sine kompetencer i forhold til erhvervsuddannelser for voksne. For kortere uddannelsesmoduler bruges individuel kompetencevurdering. Individuelle borgere har ret til denne vurdering og kan endda få økonomisk kompensation fra jobcenteret for den tid, der bruges i denne proces, som tager mellem en halv dag og fem dage, og som udføres af den relevante uddannelsesinstitution. Vurderingen skal munde ud i en personlig uddannelsesplan og et kompetencebevis med dokumentation for formelle kvalifikationer og erfaringer eller kursusbeviser, afhængigt af relevansen og gyldigheden af deltagerens tidligere erfaringer. For voksne, der søger erhvervsrettet voksenuddannelse, er vurderingen obligatorisk. Det betyder, at alle voksne over 25 år, der har til hensigt at påbegynde en erhvervsrettet uddannelse, skal have en realkompetencevurdering.

⁽¹⁸⁾ Yderligere oplysninger findes i Cedefop. (2023): [Skills anticipation in Denmark \(2023 Update\)](#) | CEDEFOP

Processen fører til en af tre veje:

- (a) EUV1: mindst to års relevant erhvervserfaring. Det betyder, at de grundforløbets første del og praktikperioder kan udelades. Ved merkantile erhvervsuddannelser indgår den primære del i voksenudgaven.
- (b) EUV2: mindre end to års relevant erhvervserfaring. Der udarbejdes en uddannelsesplan, der afspejler erfaringer, hvilket normalt fører til at grundforløb 1 (GF1) udelades og de øvrige dele forkortes.
- (c) EUV3: ingen relevant erfaring. Deltageren følger den samme uddannelsesplan som unge, men uden grundforløb 1 (GF1).

2.4. Kvalitetssikring

Selvevaluering er fortsat den primære kvalitetssikringsmekanisme, men ekstern evaluering får stadig større betydning. Siden 1980'erne er reguleringen skiftet fra detaljeret styring af input til overordnet ramme- og outputstyring med fokus på resultater og kvalitet. [Formålet med outputregulering er at øge fokus på resultater og kvalitet, så institutionel praksis opfylder politiske mål, herunder giver mulighed for at uddannelserne tilpasses regionale og lokale arbejdsmarkeders behov for uddannelse og kompetenceudvikling](#) ⁽¹⁹⁾:

Overvågningen foregår på to niveauer:

- (a) Systemniveau: Vurderingen vedrører effektiviteten af de mere end 100 forskellige hovedforløb, bl.a. ud fra dimittenders beskæftigelsesgrad. Børne- og undervisningsministeriet drøfter eventuelle udfordringer med de faglige udvalg for at vurdere relevans i forhold til arbejdsmarkedets behov og behov for ændringer.
- (b) Institutionelt niveau: Ifølge Hovedbekendtgørelsen skal skolerne etablere et kvalitetssikringssystem og gennemføre regelmæssige kvalitetstjek. Herudover varetager Børne- og undervisningsministeriet løbende tilsyn med skolerne.

Gennemførsel, frafalds- og eksamensresultater indgår også i vurderingen af skolernes kvalitet. Arbejdsmarkedets parter supplerer ministeriet gennem faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg, som vurderer kvaliteten af læseplaner, lærepladser og dimittender osv.

Kvalitetssikring er desuden en del af processen for at optage nye kvalifikationer i den danske kvalifikationsramme. Kun officielt anerkendte, validerede og kvalitetssikrede uddannelser er omfattet af kvalifikationsrammen. Ikke-formel og uformel uddannelse kan kun anerkendes, hvis den valideres og svarer til kvalifikationer i kvalifikationsrammen.

De faglige udvalg og VEU-udvalget vurderer placeringen af kvalifikationer i rammen og sender anbefalinger til Børne- og Undervisningsministeriet. For hvert uddannelsesområde er der udarbejdet retningslinjer for at hjælpe udvalgene med at foretage deres vurderinger, og disse er kvalitetssikrede gennem høringer af uafhængige eksperter.

⁽¹⁹⁾ Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) fører tilsyn med den akademiske kvalitet af erhvervsuddannelse og træning.

KAPITEL 3.

Fremme af deltagelse i erhvervsuddannelser

3.1. Incitamenter for elever

3.1.1. Løn til lærlinge/elever

Danske erhvervsuddannelseselever har ret til økonomisk støtte under deres uddannelse. Hvis eleven indgår en uddannelsesaftale med en virksomhed, modtager eleven løn i løbet af uddannelsesperioden. Lønnen er overenskomstfastsat og ligger typisk mellem 9 500 DKK og 12 500 DKK pr. måned (1 275 EUR - 1 675 EUR) og stiger hvert år (se afsnit 2.2.7).

Hvis eleven ikke har en uddannelsesaftale, har eleven ret til at modtage Statens Uddannelsesstøtte (SU), når eleven er tilmeldt grundforløbet (GF1 og GF2).

Bor man hjemme, består SU'en af en grundsats og eventuelle tillæg afhængigt af forældrenes indkomst. Beløbet varierer fra 982 DKK til 3 181 DKK (132-427 EUR). For elever på 20 år og derover, der bor ude, er det månedlige beløb 7 086 DKK (950 EUR).

3.1.2. Lån og tilskud

Studerende og elever, der modtager SU, kan også optage SU-lån. Det månedlige lånebeløb er som udgangspunkt 3 625 DKK (486 EUR). Renten på SU-lån er 4% om året under uddannelsesperioden. Efter uddannelsen forrentes gælden med diskontoen med et procenttillæg eller procentfradrag, som fastsættes hvert år på finansloven.

Deltagere i arbejdsmarkedsuddannelser (AMU) har ret til et fast tilskud gennem VEU-ordningen. I 2025 udgør beløbet 4867 DKK (653 EUR) pr. uge, svarende til den maksimale arbejdsløshedsdagpengesats. Da de fleste AMU-deltagere er i job og modtager fuld løn under uddannelse, udbetales godtgørelsen primært til arbejdsgiverne som delvis lønrefusion. Som med erhvervsuddannelseselever finansieres udgifterne af Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), som alle virksomheder betaler til med et fast beløb, uanset i hvilket omfang de deltager i voksen- og efteruddannelsesaktiviteter.

Deltagere kan desuden modtage tilskud til transport og økonomisk støtte til kost og logi, finansieret af AUB, hvis uddannelsen foregår langt fra deres bopæl.

3.2. Incitamenter for oplæringsvirksomheder

3.2.1. Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB)

Alle arbejdsgivere, både offentlige og private, indbetaler et bidrag til Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), uanset om de har lærlinge eller ej. AUB finansierer lønnen til erhvervsuddannelseselever med en uddannelsesaftale og arbejdsmarkedsuddannelser (AMU).

Fra 2025 betaler alle arbejdsgivere et årligt bidrag på 3.590 kr. pr. fuldtidsansat. Disse midler afsættes derefter til arbejdspladser, der ansætter lærlinge, så de ikke bærer selv hele uddannelsesomkostningen. Arbejdsgivere modtager lønrefusion for den tid, hvor lærlinge er på skoleophold. En trepartsaftale fra august 2016 introducerede nye incitamenter for at øge antallet af uddannelsesaftaler med målet om 10.000 flere kontrakter inden 2025. [Aftalen blev fornyet i 2020.](#)

3.2.2. Bøder til og incitamenter for virksomheder

Virksomheder, der ikke opfylder kravet om et bestemt antal uddannelsesaftaler, skal betale en bøde på 27.000 DKK (3.620 EUR) pr manglende aftale, afhængigt af virksomhedens størrelse ⁽²⁰⁾. Omvendt modtager virksomheder, der lever op til eller overstiger måltallet, en 7,4 % højere refusion fra Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB) for at motivere dem til at indgå det forventede antal aftaler. Covid-19 pandemien har dog gjort det vanskeligt for mange virksomheder at opfylde kravene.

I 2020 afsatte [trepartsaftalen](#) 5,4 mio. DKK (726000 EUR) til initiativer, der skulle skabe flere lærepladser. I 2021 afsatte regeringen 220 mio. DKK (29 mio. EUR) og 80 mio. DKK (10 mio. EUR) årligt til øget lønrefusion når lærlinge er på skoleophold. Aftalen finansieres gennem AUB.

Visse regioner kræver, at private virksomheder, der indgår i offentlige projekter, lever op til standarden for antal lærlinge; ellers kan de ikke blive valgt som leverandører af ydelser i projekterne.

3.2.3. Lønkompensationsordning

Lønkompensationsordningen støtter virksomheder, der sender ufaglærte medarbejdere på erhvervsrettet voksenuddannelse. Virksomheder kompenseres delvist for den løn, de betaler til deres ansatte, med en sats på 4.867 DKK (652 EUR) om ugen i 2025. Det svarer til den maksimale dagpengesats.

3.3. Vejledning og rådgivning

Det danske uddannelsessystem lægger vægt på vejledning af høj kvalitet på alle niveauer for at hjælpe elever og studerende med at træffe informerede valg om uddannelse og karriere. Karrierevejledning begynder i 1. klasse, mens formel vejledning starter fra 7. klasse. Ansvaret deles mellem skoler og kommunale ungdomsvejledningsenheder, mens Studievalg Danmark støtter overgangen fra ungdomsuddannelser til videregående uddannelser eller erhvervsuddannelser. Tre uafhængige vejledningsenheder dækker hele systemet

- 45 kommunale ungdomsvejledningscentre (Ungdommens Uddannelsesvejledning) hjælper elever med overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse eller arbejdsmarkedet
- Studievalg Danmark vejleder om overgangen fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse
- [eVejledning](#) tilbyder virtuel vejledning på alle uddannelsesniveauer.

Derudover har Danmark to nationale vejledningsportaler:

- [Uddannelsesvejledningen](#) (ug.dk) indeholder omfattende oplysninger om uddannelse, erhverv og muligheder på arbejdsmarkedet
- [voksenuddannelse.dk](#) indeholder nærmere oplysninger om erhvervsuddannelse, efteruddannelse og økonomisk støtte.

Disse portaler sikrer, at både unge og voksne har adgang til opdateret og relevant viden ⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ Det nødvendige antal lærlingekontrakter pr. virksomhed fastsættes af Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB). Det er et forhold, der afhænger af virksomhedens økonomi og af virksomhedens samlede lønudgifter (dog kan AUBs normer ændre sig fra år til år). På grundlag af data og normer for 2024 forventes f.eks. følgende antal lærlinge pr. 1.340.780 EUR (10 000 000 DKK): bygge- og anlægsarbejde = 2,5-3,0 lærlinge; industrien (produktion, smede osv.) = 1,8-2,5 lærlinge; detailhandel = 1,0-1,5 lærlinge; informationsteknologi og kontor = 0,5-1,0 lærlinge; regnskab og jura = 0,5-0,1 lærlinge.

⁽²¹⁾ Se [Inventory of lifelong guidance systems and practices - Denmark | CEDEFOP](#); Cedefops [Labour market information \(LMI\) toolkit | CEDEFOP](#).

3.4. Udfordringer og udviklingsmuligheder

Lav deltagelse i erhvervsuddannelse bidrager til den vedvarende mangel på arbejdskraft. Som i mange andre lande kæmper de danske erhvervsuddannelser med et imageproblem, hvilket bl.a. betyder, at tilgangen er lavere end EU-gennemsnittet. Den nationale implementeringsplan (NIP) peger på behovet for, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse umiddelbart efter grundskolen. Den store aldersspredning blandt de elever, der vælger en erhvervsuddannelse anses også som en væsentlig barriere ift. til at vælge en erhvervsuddannelse direkte efter afslutningen af grundskolen (Reformkommissionen, 2023) ⁽²²⁾.

Det store frafald i erhvervsuddannelserne forværrer problemerne og udfordrer målet om en gennemførelsesprocent på 67% i 2025. Ligeledes er det fortsat en udfordring at tiltrækningskraften af AMU-programmer, især i energiintensive sektorer (Europa-Kommissionen, 2023a). For at gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive afsætter regeringen betydelige midler til erhvervsuddannelserne (ReferNet Denmark & Cedefop, 2023; Europa-Kommissionen, 2024b), blandt andet via [udvidede valgfagsmuligheder](#) og permanente initiativer som [rollemodeller i erhvervsuddannelse](#) (Cedefop, & ReferNet, 2025).

Aftalen om kvalitetsløft af erhvervsuddannelserne blev vedtaget i maj 2025 og har til formål at styrke EUD og sikre flere faglærte til arbejdsmarkedet. Den giver skolerne flere midler gennem et varigt takstløft, så de kan forbedre undervisning og oplæringsforløb. Aftalen fokuserer på at reducere frafald og styrke elevernes trivsel gennem tæt opfølgning og støtte. Den fremmer praksisnær undervisning, efteruddannelse af lærere og bedre sammenhæng mellem skole og virksomhed. Endelig åbner aftalen op for flere udlandsophold og udviklingsmuligheder, så eleverne får bredere kompetencer.

Forberedelse af uddannelse med henblik på den grønne og den digitale omstilling

I 2020 blev den danske klimalov vedtaget, og der blev fastsat ambitiøse mål for drivhusgasemissioner. Samtidig står landet overfor mangel på arbejdskraft, især i sektorer knyttet til den grønne og digitale omstilling. Prognoser peger på en mangel på 70.000 medarbejdere i 2035 sammenlignet med 2022. I den forbindelse kan de etablerede [videncentre](#) og de nyoprettede [klimaerhvervsskoler](#) bidrage til at styrke uddannelserne.

Ordningen, hvor ledige kan modtage [110 % af dagpengesatsen](#) ved uddannelse til job på positivlisten over erhverv med den mest akutte mangel på arbejdskraft og færdigheder, kan også afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft. I 2024 afsatte regeringen og folketingets partier ca. 500 millioner kroner (67 mio. EUR) til [uddannelse, opkvalificering og udstyr](#) ⁽²³⁾.

Det er fortsat en udfordring at fastholde elever under uddannelse, navnlig unge udenfor beskæftigelse og uddannelse (NEETs) og voksne uden en ungdomsuddannelse, samt at løfte niveauet af grundlæggende færdigheder. 8,6% af de 15-29-årige er unge udenfor beskæftigelse og uddannelse (hvilket er under EU-27 gennemsnittet på 11,2%), svarende til ca. 43.000 unge danskere (Europa-Kommissionen, 2024b) ⁽²⁴⁾. Der er en relativt høj andel af unge voksne med lavt uddannelsesniveau i Danmark, og dette har en negativ indvirkning på deres evne til at gennemføre erhvervsuddannelser (OECD, 2024a). Svage uddannelsesresultater er også en udfordring for lavt

⁽²²⁾ Den gennemsnitlige elev på en erhvervsuddannelse påbegynder grundforløbet i et erhvervsuddannelsesprogram i en alder af 24 år, og kun 2 ud af 10 elever påbegynder en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen (Reformkommissionen, 2023; OECD, 2024).

⁽²³⁾ Denne aftale har forskellige aspekter. Selv om det også omfatter spørgsmål såsom international mobilitet og forventes at øge erhvervsuddannelsernes tiltrækningskraft, er de aspekter, der specifikt er rettet mod grøn omstilling, relevante for investeringer i grønt udstyr til erhvervsskoler på specifikke områder, efteruddannelse af lærere på erhvervsuddannelser og tildeling af midler til efteruddannelse og opkvalificering (Børne- og Undervisningsministeriet, 2024).

⁽²⁴⁾ I dansk sammenhæng er det antallet af NEET i aldersgruppen 15-24 år, der er interessant. Denne procentdel nåede op på 15 % i 2022 (OECD, 2024).

uddannede, som har sværere ved at tilpasse sig et arbejdsmarked i konstant forandring, hvilket gør det mere sandsynligt, at de ikke afslutter en ungdomsuddannelse ⁽²⁵⁾.

[FGU, Forberedende Grunduddannelse](#), som blev implementeret i 2019, hjælper unge under 25 år med at blive klar til enten en erhvervsuddannelse eller et job (OECD, 2024) ⁽²⁶⁾. Fra 2026 afsætter regeringen 55 mio. DKK (7,3 mio. EUR) årligt til at forbedre incitamenterne for at ansætte sårbare unge (Europa-Kommissionen, 2024b). Den politiske aftale fra 2024 om styrket skolegang i grundskolen indeholder initiativer målrettet elever med svage grundlæggende færdigheder (Børne- og Undervisningsministeriet, 2024b) ⁽²⁷⁾.

Manglen på lærere på erhvervsuddannelserne er fortsat en udfordring, og der er mangel på kvalificerede lærere på alle uddannelsesniveauer (Europa-Kommissionen, 2024b, Europa-Kommissionen 2024c, Europa-Kommissionen, DG for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur, 2024). Det er en stor udfordring at uddanne nok lærere og forbedre deres løbende kompetenceudvikling og arbejdsvilkår. Den politiske aftale fra 2024 om en styrket folkeskole indeholder flere initiativer rettet mod kompetenceudvikling kombineret med andre initiativer som støtter eud-læreres opkvalificering og omskoling. [Den politiske aftale om flere faglærte til den grønne omstilling](#) afsætter desuden 90 millioner DKK (ca. 12 millioner EUR) over fire år til efteruddannelse af erhvervsskolelærere i grønne kompetencer (Børne- og Undervisningskompetencer, 2024a).

Yderligere oplysninger om erhvervsuddannelsespolitikker findes på Cedefops tidslinje for erhvervsuddannelsespolitikker i Europa.

⁽²⁵⁾ 20 % af eleverne når ikke minimumsstandarden inden for matematik og læsefærdigheder. Disse forskelle hænger sammen med socioøkonomisk baggrund, baggrund og køn. (Europa-Kommissionen, 2024a, Europa-Kommissionen 2024b).

⁽²⁶⁾ Det nationale mål er, at 90 % af de unge under 25 år skal have en gymnasial uddannelse (enten almen eller erhvervsfaglig). Se især side 13 i den nationale implementeringsplann (Europa-Kommissionen. (n.d.). ([National Implementation Plans - Employment, Social Affairs and Inclusion](#)). Det europæiske mål for voksnes deltagelse i livslang læring inden 2030 er 60 %.

⁽²⁷⁾ Med aftalen, der består af i alt 33 initiativer, vil der årligt blive afsat cirka 740 mio. DKK (99 mio. EUR) til at styrke folkeskolen. Et af initiativerne indeholder som en bestemmelse intensiv undervisning i dansk og matematik.

Forkortelser

AGU	almen grunduddannelse
AMU	arbejdsmarkedsuddannelser
AUB	Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag
AVU	almen voksenuddannelse
ECTS	Det europæiske meritoverførsels- og meritakkumuleringsystem
EGU	erhvervsgrunduddannelse
EU	Den Europæiske Union
EUD	erhvervsuddannelse
EQF	Europæisk referenceramme for kvalifikationer
EUV	erhvervsuddannelse for voksne
EUX	erhvervsuddannelse med gymnasial eksamen
FGU	forberedende grunduddannelse
FVU	forberedende voksenundervisning [forberedende voksenuddannelse]
BNP	Bruttonationalprodukt
GF	grundforløb
HF	højere forberedelseseksamen
HF-e	højere forberedelseseksamen enkeltfag
IKT	informations- og kommunikationsteknologi
ISCED	international standardklassifikation af uddannelse
KVU	erhvervsakademiuddannelser
NCE	Nationalt Center for Erhvervsuddannelser
OECD	Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling
PGU	produktionsgrunduddannelse
STU	særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse
SU	Statens Uddannelsesstøtte
EUD	Erhvervsuddannelse
VVU	videregående voksenuddannelse

Referencer

[URL'er tilgået den 20. februar 2025]

- Cedefop. (2019). [Cedefop European database on apprenticeship schemes: Denmark country fiche](#).
- Cedefop. (2023a). [2023 skills forecast: Denmark](#).
- Cedefop. (2023b). [European Inventory of National Qualifications Frameworks 2022: Denmark](#).
- Cedefop. (2023c). [Skills anticipation in Denmark. Skills intelligence: data insights](#).
- Cedefop. (2024a). [European skills index: country pillars: Denmark](#).
- Cedefop. (2024b). [Vocational education and training policy briefs 2023 – Denmark. Cedefop monitoring and analysis of vocational education and training policies](#).
- Cedefop, & ReferNet. (2023). [Timeline of VET policies in Europe](#) [online tool].
- Cedefop, & University College Copenhagen (UCC). (2023). [Vocational education and training i Europe – Denmark system description](#). In Cedefop & ReferNet. (2024). [Vocational education and training in Europe: VET in Europe database – detailed VET system descriptions](#) [Database].
- Rådet for den Europæiske Union. (2020). [Council Recommendation of 24 November 2020 on vocational education and training for sustainable competitiveness, social fairness and resilience](#).
- Europa-Kommissionen. (2023a). [Commission staff working document: 2023 country report – Denmark](#). SWD (2023) 604 final. 24.5.2023
- Europa-Kommissionen (2023b). [Youth policy in Denmark](#). National Policies Platform.
- Europa-Kommissionen (2024a). [State of the digital decade report 2024 Denmark](#).
- Europa-Kommissionen. (2024b). [Commission staff working document: 2024 country report – Denmark](#). SWD (2024)600 final.19.6.2024
- Europa-Kommissionen. DG Education, Youth, Sport and Culture. (2024c). [Education and training monitor 2024: Denmark](#).
- Europa-Kommissionen. (2024, November 15). [Economic forecast for Denmark](#).
- Europa-Kommissionen. (2024, September 23). [Commission proposes new measures to strengthen the EU's economic resilience](#).
- Europa-Kommissionen. (n.d.). [National Implementation plans for the 2020 Council Recommendation VET and Osnabrück Declaration](#).
- Europa-Parlamentet, & Rådet for den Europæiske Union. (2005). [Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications](#). Official Journal of the European Union, L 255(22), 22–142.
- Eurostat, (2025). [Population by sex, age and educational attainment level \(1 000\)](#), 12 June 2025.
- Eurydice (2023). [National education systems: Denmark](#).
- Børne- og undervisningsministeriet. (2024a, June 7). [New agreement prepares vocational education and training for the green transition](#). [press release].
- Børne- og undervisningsministeriet. (2024b, March 19). [New agreement on primary and lower secondary schools](#). [press release]
- Børne- og undervisningsministeriet. (n.d.). [The taximeter system](#).
- Uddannelses- og forskningsministeriet. (2022). [The Danish education system](#).
- Uddannelses- og forskningsministeriet, & Uddannelses- og forskningsstyrelsen. (2014). [Guidance in Education: the educational guidance system in Denmark](#).
- Danmarks Nationalbank. (2022). [Outlook for the Danish economy – The pressure on the economy should be eased. September analysis-no-11-the-pressure-on-the-economy-should-be-eased.pdf \(nationalbanken.dk\)](#)
- OECD. (2020). [Education Policy Outlook in Denmark](#).

- OECD. (2024a). [OECD Economic Surveys: Denmark 2024](#).
- OECD. (2024b). [Education at a Glance 2024. Country note: Denmark](#).
- ReferNet Denmark; Cedefop (2023). [Denmark: substantial funds set aside for VET](#). National news on VET.
- Reform Commission. (2022). [New reform roads 1](#).
- Reform Commission. (2023). [New reform roads 2](#).

Andre informationskilder

[URLs accessed 20 February 2025]

- Cedefop. (2020). [Denmark, Country overview report. Financing adult learning database](#).
- Cedefop. (2021). [VET in Denmark](#). In Cedefop. *Spotlight on VET: 2020 compilation: vocational education and training systems in Europe*. Publications Office of the European Union, 26-28.
- Cedefop. (2022). [Inventory of lifelong guidance systems and practices – Denmark](#). Careers Net national records.
- Cedefop. (2023). [Skills anticipation in Denmark \(2023 Update\)](#).
- Cedefop, & Georgiadis, N. (2024). [Vocational education and training: policy briefs 2023: Denmark](#). Publications Office of the European Union.

Websider og databaser

- Cedefop. [European database on apprenticeship schemes: Denmark](#) [database].
- Cedefop. [Key indicators on VET](#) [online tool].
- Cedefop. [National qualifications frameworks \(NQFs\) online tool](#) [database].
- Cedefop. [Skills intelligence](#) [database].
- [The Danish Agency for Education and Quality](#)
- [The Danish Centre for the Development of Vocational Education and Training](#) (NCE)
- [The Danish Evaluation Institute](#) (EVA)
- [The Danish Agency for Labour Market and Recruitment](#) (STAR)
- [European Agency for Special Needs and Inclusive Education](#)
- [EQAVET](#)
- [Euroguidance](#)
- [Europass](#)
- European Commission. [Digital economy and society index \(DESI\) 2022](#).
- European Commission. [Digital Decade 2024: Country reports](#).
- European Union. [Country profile: Denmark](#).
- Eurostat. [Country facts](#).

Erhvervsuddannelse i Danmark

Kort beskrivelse

Denne korte beskrivelse giver et overblik over erhvervsuddannelserne i Danmark og fremhæver deres struktur, særlige karakteristika, centrale udviklinger og udfordringer. Danmarks erhvervsuddannelsessystem er kendetegnet ved vekseluddannelsesprincippet, hvor skoleundervisning kombineres med arbejdsbaseret læring, og hvor samarbejdet mellem erhvervsuddannelsesudbydere og arbejdsmarkedets parter spiller en afgørende rolle.

Erhvervsuddannelse tilbydes både som ungdomsuddannelse og for unge og voksne, hvilket understøtter princippet om livslang læring. Arbejdet med at styrke erhvervsuddannelsernes attraktivitet omfatter veludviklede lærlingemodeller, fleksible læringsmuligheder og adgangsveje til videregående uddannelse. Danmark integrerer desuden grønne og digitale kompetencer i erhvervsuddannelsernes læseplaner for at tilpasse sig landets dobbelte omstillingsmål og arbejdsmarkedets behov.

Systemet styres af Børne- og Undervisningsministeriet i samarbejde med nationale og lokale interessenter. En stærk kvalitetssikringsramme, omfattende vejledning- og rådgivningsindsatser samt solide mekanismer til overvågning af kompetencebehov understøtter en effektiv politikudvikling og gode resultater for de lærende.

CEDEFOPDet Europæiske Center for Udvikling
af Erhvervsuddannelse

Europa 123, 570 01 Thessaloniki (Pylaia), Grækenland
Postadresse: Cedefop servicepost, 570 01 Thermi, Grækenland
Tlf. +30 2310490111, Fax +30 2310490020, Email: info@cedefop.europa.eu

besøg vores portal www.cedefop.europa.eu

Den Europæiske Unions
Publikationskontor